

per la influència de *gitar i jugar*.

Creació paral·lela a *vituperium* és el ll. cristià *improperium* 'retret injuriós', d'on es prengué el cat. *improperi*, no registrat fins a Belv.; però ja el trobem en el S. xv: Jaume d'Olesa, a. 1483, en la seva obra sobre la vida de Crist, «empieza invocando el misterio de la Encarnación del Señor y distribuye lo demás de la obra en los tratados siguientes: --- xvii. Com fons pres lo dijous Sanct. xviii Com Pilat ha comès Crim de lesa Majestat. xix Los *improperis* que li feren», JMBover (BiEscrBal. II, 12). «Forta ha sigut la tempesta / que ha caygut sobre'l meu cap, / d'*improperis* y d'afrontes / y de pedres a bell raig», Verdager (*Flors del Calvari*, O. C. Pop. xvi, 38). «*Improperi* al demagog Aristus que presumia de savi», Coromines (O. C., 1341).

Improperar. Per a la formació del llatí *improperium* cf. el que he exposat sobre *reprotxar, repropri i oprobi*: era mot estrany al llatí clàssic, que no apareix fins a la Vulgata, i en llatí medieval (Dante, *De Vulg. Eloq.* I, xi, 3, 4), i és del b. ll. que el rebé el català; cert que *improperare* degué existir ja en ll. vg. (Petroni, *Trimalch.*, 38.11; Heraeus, *Die Sprache des Petronius*, 60ss.).

¹ En alguns llocs s'han produït contactes entre *avear* i *veedor* 'inspector' (VEURE), cosa natural puix que *aveador* de *ave(s)ar* tenia la variant *vear* i d'altra banda *-edor* sona en molts llocs com *-ador*. El DAG. cita en un articlel *vesador*: «*vezadors* per judicar de la construcció o fabricació ---» en els capítols del Mostassaf de Mallorca, i «*vesar* (Mall.) exercir el càrrec o ofici de *vesador* Ss. xvii, xviii». I jo vaig sentir una cosa així en la forma *abeador* a les Serres valencianes: el meu informant a Beo, Serra d'Espadà, «era *abeador*: anava *abeant* els arbres, el mal que feen els pastors» (1961) o sigui 'alfarrassant' fent una estimació dels danyos que els ramats i pastors feien al bosc. —² Amb la mateixa curiosa evolució *-ri' > -u*, de la forma apocopada de Subjuntiu que hem vist supra en *aveus* 'avesis', ja figura en el *Li. de Contempl.* lullhà: «si hom és mal acustumat, cové que hom *se desveue* de son malvat nudriment» (IV, 235; cf. *desvear*: «si-s vol *desvear* de ses males cogitacions, convé que mortific ---», 232, 233).

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *viciós, viciositat, viciar, viciat, aviciar, aviciat, veciar, viciadura, veciadura, aveciadura, aveciar, aveciat, aveciament, viciable, viciador, aviciador, aviciadura, vicional, enviciar, veu, aveus, amalbiase, amalbiat (-au), vesada, vesar, vesat, veat, avear-se, avear, avesar, avesar-se, aveiar, aveiat, avesament, aveament, aveall, aveia, avés, avesadura, desvesar, desvear, desavesar, desvès, desvesament, malavesar, malavesat, malvear, rebaiar, vituperar, vituperi, vituperable, vituperablement, vituperós, vituperosament, vituperació, vituperador, jutipiri, jutiperi, improperi, improperear, avear, aveador, vesador* (n. 1), *aveus, desvear* (n. 2).

Vicinitat, V. veí Vicional, viciós, -ositat, V. vici ⁶⁰

Vicissitud, -udinari, V. vegada Viçrei, V. rei i vegada Victigal, V. vectigal (VEHICLE)

VÍCTIMA, pres del ll. *victima* 'persona o animal destinat a un sacrifici religiós'. □ 1.ª doc.: 1695, Lacav. (que el registra com a mot català, i s. v. *bòstia*, explica aquest mot, en el seu sentit llatí, per mitjà del cat. *victima*).

«Allí a Gentil podrem reveure un dia / --- / pel pobre Tallaferro, quin suplici, / veure colgar aquell amat tresor! / Com *victima* menada al sacrifici, / està trist, capficat, esglayador; / lo comte Guifre, de genolls en terra / ---», *Canigó* IX, 52d; «quan la darrera *victima* estava estabornida pujaven a escandallar-ne una altra», Coromines, *Presons* (cap. La Cova dels Llops, O. C., 871b10 i passim).

DERIV.: *Victimari* [Lab. 1840]: «per *Les Presons* de Coromines circula, de punta a punta, una alenada evangèlica, les amara un sentiment d'amor: els *victimaris*, els botxins, hi fan gairebé més compassió que les *victimes*, tot i que no hi deixi d'haver, a manera de contrapès, alguns moments blasfematoris», Domènec Guansé (O. C. de Coromines, 14). Ramon Sempau, «Els *Victimaris*: Notes sobre el procés de Montjuïc», Bna. 1900 (sobre el qual, veg. els *Di. i Records* de Coromines, I, 27 i 225), obra de l'home heroic que es jugà la vida per deslliurar Barcelona del monstruós i sàdic botxí policia NPortas (amb horror veiem que avui li tiren grapats de llot certs universitaris amb cínica fumera de catalanisme). +*Victimar* v. està en ús viu amb el sentit de 'sacrificar cruelment (alguna persona)'.
Victo, V. viu Victor, victorejar, -jador, victòria, victorios, victricia, V. vèncer Victualles, V. vitualla (VIU) *Vicunya*, de *wikuña* id., mot del quítxua, llengua dels azteques *Vida, vidal, V. viu Vidalba, vidalbi, vidàrria, vidarsa, V. vit f. Vidassa, V. vida* (VIU) *Vidauba, V. vit f. (vidaura potsar no és més que error de còpia per vidauva) Videll, V. bidell i vedell Videllar, V. vedell Vidència, vident, V. veure Vides, en-, error per envides Vidiella, vidiguera, V. vit f. Vidrà*, que no ve del ll. *Victorianus* és obvi fonèticament; per a noms de l'àrea celto-sorotàptica en VITR-, VETR-, BETR- veg. Holder, *Altcelt. Sprachschatz* I, 411-4; III, 263; per a compostos de BITU- i VITR-, ibid. III, 874-9; Horst Schmidt, *ZCeltPb.* xxvi, 298, V. s. v. *Vedrinyans*, i l'indoeuropeisme gallec *vidra* 'soc', 'cep' (DECH v, 804a22-36), cf. VEDRUNA.

VIDRE, del ll. *vitrëum* 'objecte de vidre', derivat de *vitrum* 'vidre'. □ 1.^a doc.: S. XIII (AlcM el cita en un inv. de 1252, DAG. en molts inv. i textos del S. xv).

«Veus, fill, en lo gran foc estar los tions --- enaix los infernats --- per so que ages paor del infernal --- ve a la forn on fan lo *vidre*, e al forn on coen lo pa, e considera per quant estaries una hora en aquell foc», Llull (*Do. Pu.* xcix, § 7, Gili, 281); «una finestra de *vidre*», Reixac (*Questa*, 173.31). «Un hom qui faia lo

vidre», Reixac (*Questa*, 173.31). «Un hom qui faia lo